

24. juni 2020

Høring – forskrifter mv. om egen pensjonskonto

Det vises til høring med frist 3. august 2020. Akademikerne har satt intern frist 30. juni.

Høringen dreier seg i hovedsak om forskriftsendringer for å utdype og bygge opp under allerede vedtatte lovendringer (som ikke er satt i kraft), men det er også avdekket behov for enkelte lovendringer.

Tekna støtter i hovedsak forslagene i høringen. Egen pensjonskonto er et viktig tiltak for å sikre hensiktsmessig forvaltning med lavest mulig kostnader som bidrar til høyest mulig innskuddspensjon. Det vil også gi enklere oversikt over pensjonsrettighetene til den enkelte. En positiv effekt er også styrket konkurranse mellom aktørene i innskuddspensjonsmarkedet.

Det er også viktig å følge med på om pensjonsmidlene som, på grunn av reglene, *ikke* samles i egen pensjonskonto vil ende opp med vesentlig dårligere betingelser enn markedet ellers.

Det vises videre til kommentarer til de enkelte forslag:

Standardisert kompensasjon

Hvis arbeidstaker velger en annen leverandør av pensjonsordningen enn arbeidsgiveren benytter (selvvalgt leverandør) så skal arbeidsgiveren dekke forvaltningskostnadene ved den aktive delen av pensjonskontoen gjennom en standardisert kompensasjon. Høringen beskriver to modeller for hvordan denne standardiserte kompensasjonen skal beregnes, en med utgangspunkt i faktisk saldo og en med utgangspunkt i det årlige innskuddet.

Etter loven var på høring og ble vedtatt har det vist seg at faktisk saldo for den aktive delen som arbeidsgiveren skal ha kostnadsansvaret for er tilgjengelig gjennom Norsk pensjon. Tanken om en standardisert kompensasjon på basis av årlig innskudd var tenkt å løse en situasjon der saldoen ikke var kjent. Det har også blitt argumentert for at en modell med utgangspunkt i årlig innskudd ville kunne åpne for at innskuddene inkludert kompensasjon for kostnader kunne beregnes i bedriftens lønssystem slik at midlene kunne overføres direkte fra arbeidsgiver til leverandøren arbeidstaker har valgt som selvvalgt leverandør.

Forvaltningskostnader er gjennomgående priset som en prosentandel av saldoen slik at det er på det rene at det vil gi riktigere resultat, dvs. at kompensasjonen dekker de kostnader som det ville vært i arbeidsgivers ordning. En modell på basis av årlig innskudd framstår som forenkende, men etter å ha sett på hvordan den slår ut i ulike regneeksempler med ulike forutsetninger, derav ikke minst ulik lønnsvekst så har Tekna landet på at den standardiserte kompensasjonen klart bør beregnes på grunnlag av saldo.

Tekna ber om at det klargjøres at ordlyden «kostnadssats for standard forvaltning i foretakets pensjonsordning» også vil inkludere eventuelle framtidige kostnadselementer som erstatter det som forvaltningskostnaden i dag dekker. I fondsmarkedet ser vi en utvikling der forvaltningskostnader reduseres og plattform-/distribusjonsavgift innføres/erstatter deler av dette. Forskriften må være slik at det er alle typer avgifter og kostnader utover administrasjon som skal inngå uavhengig av hva de kalles slik at det ikke blir grunnlag for at kostnadene flyttes til nye elementer for å påvirke attraktiviteten i å velge selvvalgt leverandør.

Tekna ville sett det som en fordel om innbetalingene i framtiden kunne gått direkte til den selvvalgte leverandøren, gjerne på en slik måte at alle kunne oppgi sin pensjonskonto til arbeidsgiver. Men vi ser at dette er et omfattende spørsmål som vanskelig kan håndteres samtidig som egen pensjonskonto settes i kraft 1.1.2020.

Overføring av pensjonskapitalbevis

Alle pensjonskapitalbevis skal i utgangspunktet samles på egen pensjonskonto. Det har kommet opp enkelte pensjonskapitalbevis der det er spørsmål om overføringen skal kunne skje ved aktivt eller passivt samtykke.

Pensjonskapitalbevis med garanti

Pensjonskapitalbevis med garanti kan ikke samles på samme konto, og ved sammenslåing må derfor garantien falle bort. Dette vil det være mulig å gjøre ved aktivt samtykke der den enkelte innehaver inngår avtale om det etter å ha fått informasjon om konsekvensene. Garantiene knyttet til pensjonskapitalbevis har ulik utforming og spørsmålet er om enkelte av det skal kunne overføres (med tap av garanti) ved passivt samtykke.

Departementet foreslår at bevis med årlig garanti på et visst nivå (på årlig minst 0%) ikke skal kunne overføres til egen pensjonskonto uten aktivt samtykke. Tekna støtter dette.

Det viser seg at det er en god del pensjonskapitalbevis med svakere garanti enn dette, for eksempel en ren sikring av innskutt beløp ved uttak av pensjon. I høringen er dette omtalt som «ikke reell garanti». Disse vil etter forslaget kunne overføres ved passivt samtykke samt krav om særskilt informasjon om dette. Tekna er undrende til at det finnes garantier knyttet til pensjonskapitalbevis som er så svake, at verdien vurderes klart mindre enn verdien av å samle pensjonskapitalbevisene, og håper leverandørene ikke tar seg betalt for slike garantier (som i så fall må dekkes av innehaveren av pensjonskapitalbeviset og som medfører lavere pensjon). Tekna er prinsipielt mot at garantier skal kunne falle bort ved passivt samtykke, men har landet på at disse garantiene etter all sannsynlighet ikke har nevneverdig verdi (og burde heller ikke ha noen kostnad om det er tilfelle).

Pensjonskapitalbevis under utbetaling

Departementet vurderer i høringsnotatet at overføring av pensjonskapitalbevis under utbetaling antakelig ikke vil gjennomføres innenfor gjeldende lovregler og at det derfor fastsettes i forskriften at disse ikke skal overføres til egen pensjonskonto.

Konsekvensen av dette er at en god del pensjonskapitalbevis ikke vil samles på egen pensjonskonto med risiko for at disse fortsatt vil belastes med høye kostnader. Det er en situasjon myndighetene i så fall må følge med på.

Det burde vært mulig å la disse løpe videre på egen pensjonskonto, om så med de justeringer av uttaket som er nødvendig. Tekna stiller derfor spørsmål ved om det med små justeringer kunne vært mulig å inkludere pensjonskapitalbevis under utbetaling i egen pensjonskonto uansett.

Pensjonskapitalen er allerede skilt i ulike deler – og å inkludere en del av beholdningen og eventuelt supplert med regler om uttaksrekkefølge kunne vært vurdert.

Argumentet med at kapitalen må reinvesteres med samme investeringsvalg med da for høy risiko for mottakeren framstår lite relevant da risikotaking i all henseende må ses som konsekvens av innehaverens alder.

Hvis det innenfor framdriften ikke er mulig å la pensjonskapitalbevis under utbetaling bli normalt overført til egen pensjonskonto bør i det minste innehaverne av slike pensjonskapitalbevis informeres særskilt om disse konsekvensene og gis mulighet til å stanse uttaket slik at disse pensjonskapitalbevisene kan overføres. De har deretter evt. mulighet til på ny å starte uttak fra egen pensjonskonto.

Tekna mener det ville vært en stor fordel om også disse kunne overføres, men i det minste bør det ses på løsninger slik at innehaverne av slike pensjonskapitalbevis kan avtale justeringer i/stanse uttaket slik at pensjonskapitalbeviset kan overføres. Tekna støtter derfor ikke forslaget uten slike justeringer.

Pensjonskapitalbevis med særaldersgrense

Det foreslås at pensjonskapitalbevis med særaldersgrense ved aktivt samtykke kan innlemmes i arbeidsgivers pensjonsordning med normal aldersgrense ved aktivt samtykke. Retten til å ta ut den delen av kapitalen etter særaldersgrensen vil da falle bort. Det foreslås ikke å åpne for at pensjonskapitalbevis uten særaldersgrense skal kunne overføres til pensjonskonto med særaldersgrense.

Uttak etter særaldersgrense i innskuddspensjonsordninger berører kun fra hvilken alder pensjonen kan tas ut fra. Å frasi seg særaldersgrensen i et pensjonskapitalbevis har derfor ikke direkte konsekvens på samlet verdi av pensjonskapitalbeviset.

Tekna støtter forslaget.

Utfyllende regler om informasjon

Informasjon om samordning av utbetalingsperioder mv.

Departementet foreslår at forskriften skal angi at det skal informeres om at utbetalingsperiode fra pensjonskapitalbevis blir samordnet med den aktive ordningen samt at en ved sammenslåing kan miste muligheten til å ta ut pensjon raskere fra små pensjonskapitalbevis. Dette er effekter ved egen pensjonskonto Tekna støtter at det informeres om.

Overskridelse av terskelverdier

Sammenslåing av pensjonskapitalbevis kan synliggjøre at enkelte terskelverdier i loven kan bli overskredet. For eksempel kan dette gjelde at samlet uførepensjon og mottak av alderspensjon ikke kan overstige en pensjonsgrad på 100% og at hvert barn får en barnpensjon på inntil 1G ved forsikredes død. Departementet vurderer at lovgivers intensjon nok er at disse terskelverdiene skal gjelde samlet for alle pensjonskapitalbevis samlet og ikke hver for seg, selv om det kan skje i praksis. Slik sett utløser ikke sammenslåing en endring knyttet til terskelverdiene i loven. Tekna støtter dette.

Hjemmel for innhenting av kontaktinformasjon

Tekna støtter at det i nødvendig grad kan gis hjemmel til at pensjonsleverandørene kan innhente kontaktinformasjon til arbeidstakerne for at leverandøren skal kunne informere om innføring og drift av egen pensjonskonto dersom det er behov for det.

Reservasjon/valg av selvvalgt leverandør som standardvalg

Det er en viktig del av innføring av egen pensjonskonto og muligheten for selvvalgt leverandør at arbeidstakeren/pensjonskapitalbevisinnehaveren kan reservere seg mot sammenslåing med arbeidsgivers aktive ordning eller velge selvvalgt leverandør. Det er viktig at dette valget står inntil den enkelte selv trekker dette tilbake og at dette da er standardvalget inntil det aktivt velges en annen løsning.

Tekna støtter at det i forskriften gis utfyllende bestemmelser som sikrer informasjon om dette og at informasjon også gis når arbeidstakeren skifter arbeidsgiver mv.

Det stilles i høringsnotatet spørsmål ved om leverandører av pensjonskapitalbevis skal kunne innhente fullmakt fra kundene til å reservere pensjonskapitalbevis mot overføring til egen pensjonskonto.

Tekna er usikker på i hvilke tilfeller dette kan være praktisk. På den ene siden framstår det naturlig at en pensjonskapitalbevisinnehaver kan gi fullmakt/rett til aktører i markedet for på enklest mulig vis kunne samle eller disponere sine pensjonsmidler på en enklest mulig praktisk måte. Samtidig er det viktig at innføringen av egen pensjonskonto ikke medfører at pensjonskapitalbevis blir sammenslått uten at dette er fullt ut innehaverens egen vilje og basert på forståelse av hva det innebærer. Det er derfor, uansett om slike fullmakter kan gis eller ikke, sentralt at informasjonen er god slik at den enkelte forstår konsekvensene. Det er uansett viktig at det kan inngås avtale med selvvalgt leverandør og at denne kan gis fullmakt til å samle alle pensjonskapitalbevis i denne egne kontoen.

Forvaltning av aktiv og tidligere opptjening på én pensjonskonto

Tekna støtter forskriftsforslaget.

Tekna vil understreke at det er svært viktig, for at egen pensjonskonto skal ha de ønskede effekter, at forvaltningskostnadene bli de samme for alle midlene på kontoen, både den aktive delen og delen som kommer fra overførte pensjonskapitalbevis. Dette vil redusere kostnadstrykket på forvaltning av store pensjonsmidler i et marked som ikke fungerer godt og sikre bedre pensjoner for arbeidstakerne.

Spørsmål om kortere oppgjørsfrist for overføring til egen pensjonskonto

Departementet foreslår i høringsnotatet at oppgjørsfristen settes til 10 virkedager i stedet for de generelle reglene fra forsikringsvirksomhetsloven på 30 dager. Tekna støtter dette.

30 dager er forholdsvis lang tid, selv 10 dager er lang tid i et kapitalmarked der det kan skje store markedsbevegelser. Etter Teknas syn bør dette gjelde ved flytting til eller fra selvvalgt leverandør eller ved skifte av arbeidsgiver også.

Mulighet til å fremskynde tremånedersfristen

Tekna ser det som helt naturlig at det ikke er nødvendig å vente tre måneder, som er fristen før passivt samtykke kan effektueres, for å samle pensjonskapitalbevis etter aktivt samtykke/inngått avtale. Tekna støtter derfor dette.

Det vil også være i tråd med den enkeltes forventning om at det skal skje noe rimelig raskt når en har inngått en avtale om dette og det vil også bidra til å spre tidspunktene for når store pensjonsmidler skal overføre leverandører mellom i tid.

Bevaring av historikk knyttet til tidligere opptjening

Framtidig regime for innskuddspensjon vil med innføringen av egen pensjonskonto være at alt som en har tjent opp gjennom arbeidslivet vil være på samme konto. Det er derfor sentralt at arbeidstakeren har oversikt over pensjonsopptjeningen/hvilke arbeidsforhold pensjonskontoens midler stammer fra.

Tekna har stadig henvendelser fra medlemmer som sliter med å finne ut av pensjonsopptjening knyttet til tidligere arbeidsforhold tilbake i tid. Det er derfor viktig at slik informasjon tas vare på i tilknytning til egen pensjonskonto. I den grad informasjon ikke er knyttet til pensjonskapitalbevis som slås sammen kan en vanskelig se for seg at slik informasjon «dukker opp nå ved innføringen. Men et minimum må være at kjent informasjon og innskutt saldo bevares og at tilsvarende informasjon samles inn for framtiden og knyttes til pensjonskontoen.

Arbeidstakere med flere arbeidsforhold

Tekna støtter departementets vurdering av at lovbestemmelsene ikke trenger ytterligere detaljering i forskrift.

Hovedspørsmålet er om det i praksis skal kunne åpnes for flere enn en selvvalgt leverandør i tillegg til at det er mulighet for at en har aktive ordninger hos en eller flere leverandører hvis en har flere samtidige arbeidsforhold. I tillegg vil en kunne unnlate å slå sammen tidligere pensjonskapitalbevis slik at disse kan forbli hos ulike leverandører. Tekna har forståelse for at et krav om å kunne ha flere selvvalgte leverandører samtidig øker kompleksiteten og ser ikke at dette er nødvendig for å oppnå de mål en har med innføring av egen pensjonskonto og at det åpnes for selvvalgt leverandør.

Ikrafttredelse av lov- og forskriftsbestemmelser

Tekna mener det er viktig at lovreglene om egen pensjonskonto settes i kraft 1. januar 2021 og mener det er viktig å holde framdriften oppe for å få til det.

Departementet foreslår at reglene om digitalt førstevalg innføres tidligere enn dette slik at de kan benyttes under innføringen. Tekna støtter dette, men vil understreke at det er viktig at også ikke-digitale innehavere av pensjonskapitalbevis ivaretas.

Samtidig med lovendringene om egen pensjonskonto ble det vedtatt å oppheve 12-månederskravet for utstedelse av pensjonskapitalbevis (Innskuddspensjonsloven §6-1 2. ledd). Denne endringen er det viktig at settes i kraft snarest mulig, og senest sammen med ikraftsetting av reglene om digitalt førstevalg. Det er vanskelig å se grunnene til at det nå utover ikke skal utstedes pensjonskapitalbevis også for kortere opptjening da dette raskt vil samles på egen pensjonskonto. Det er også krevende

tider i arbeidsmarkedet slik at det vil kunne utstedes mange pensjonskapitalbevis og mange arbeidstakere da vil tape pensjonsopptjening.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
generalsekretær